

Peter Stockmeier, GLAUBE UND RELIGION IN DER FRÜHEN KIRCHE, 144 stranice, DM 18,80. Broj nabavke 16715. Verlag Herder, Freiburg (BDR).

Pisac je u ovoj knjizi obradio odnos *vjere* i *religije* u prvim kršćanskim vremenima. Dugo se u kršćanskoj predaji smatralo da su to dva pojma istovjetna, a u novije se vrijeme u teologiji i u filozofiji govori sve više o potrebi razlikovanja vjere od religije i obratno. Istina, ova je diskusija danas uvjetovana sociološkim činjenicama i teološkim pretpostavkama, ali je ta diskusija u stanovitoj mjeri bila nazočna kroz cijelu povijest Crkve. To želi pokazati i ova knjiga s obzirom na prva stoljeća povijesti Crkve.

— U uvodu knjige pisac predočuje čitatelju problematiku koju u knjizi želi razraditi. A razrada te problematike je u knjizi podijeljena na šest poglavlja: 1. Kršćanska vjera i strukture antikle religioznosti; 2. Poslijepostolska Crkva i religiozni univerzalizam; 3. Tematiziranje religije u raspravama s poganstvom; 4. Kršćanska vjera kao gnoza i kao paideia; 5. Postupak i učinci javno-pravnog priznanja kršćanstva za vrijeme Konstantina i poslije njega i 6. Poistovjećivanje vjere i religije u kasnoantiknom kršćanstvu.

U prvom poglavlju obrađuje pisac susret kršćanske vjere s vremensko-kulturnim ambijentom Novog zavjeta, prije svega susret kršćanske vjere s judaizmom, s helenizmom i uopće s grčko-rimskim religijama. Također je dobar prikaz vjere u svjetlu Svetog pisma Starog zavjeta. Taj prikaz može poslužiti kao polazište za rješavanje postavljene problematike. U ostalim poglavljima obrađuje pisac razvojni postupak prilagođivanja kršćanske vjere sve od biblijske vjere pa do standardne kršćanske religije. Taj je razvoj bio uvjetovan kulturnim, duhovnim i religijskim svijetom u kojem je raslo i razvijalo se mlado kršćanstvo.

— Takva obrada problematike, potkrijepljena mnogim citatima iz starokatoličke liturgije, baca novo svjetlo ne samo na one razne povijesne uvjetovanosti spajanja tih dviju stvarnosti (vjera i religija) u

kasnoantiknom kršćanstvu nego u mnogo čemu relativizira suvremenu problematiku odnosa vjere prema religiji.

Knjiga je pisana lagano i namijenjena je širem krugu čitalaca svećenika i laika. Preporučamo je.

A. R.

Claude Bruaire, DIE AUFGABE, GOTT ZU DENKEN, Religionskritik — Ontologischer Gottesbeweis — Die Freiheit des Menschen. Stranica 186, cijena DM 25,00. Broj nabavke 16704. Verlag Herder, Freiburg (BRD).

U ovoj knjizi Claude Bruaire, poznati francuski istraživač Hegelove filozofije a učenik Gabriela Marcela, pokušava odgovoriti u ime razuma na pitanje o pojmu Boga. Dokazuje da su uobičajeni prigovori bez osnova, ako pravilno shvatimo sam razum u svem njegovom domašaju.

U prvom dijelu razvija pisac, na temelju dokaza apsolutne slobode Božje, u kritičkoj konfrontaciji sa suvremenom kritikom religije, misao o Bogu koja vodi do produbljene dimenzije ontološkog dokaza Božje opstojnosti. Na primjeru jezika razjašnjava Bruaire da je u svako doba moguće iskustvo transcendentno-imanentnog Duha.

U drugom dijelu prelazi pisac s razine ideja i pojmova na razinu povijesti. On fundamentalnoteološki obrađuje pitanje utjelovljenja Božjeg i osnivanja Crkve.

U zaključnom poglavlju Bruaire povećuje svoj rad pitanju čovjekove sposobnosti spoznati Boga i živjeti život u zajedništvu s Bogom. Razvija logiku ljudske slobode, daje nacrt o pitanju smisla života i na kraju razrađuje socijalne i političke uvjete ljudske opstojnosti.

Između fideizma i racionalizma razumna se vjera nalazi pred zadaćom razmišljati o Bogu i to razmišljanje ponovno osmisliti. Claude Bruaire ukazuje na put kojim bi trebalo ići da bismo mogli ispuniti tu zadaću.

A. R.